

§ 133 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångarna

IRENE OSKARSSON:

Fru ordförande! Jag vill bara trycka på ett par saker. När jag läste Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande, konstaterade jag att de här motionerna 2014:7, 2014:12 och 2014:82 slår in öppna dörrar eller faller träd som inte finns eller vilka bilder vi nu vill ha. Jag tycker att vi ska sträcka på oss i det här rummet och konstatera att Svenska kyrkan gör ett väldigt gott arbete i att förvalta jord och skog på ett hållbart sätt. Jag har haft förmånen att sitta i miljömålsberedningen och ägnade ett år åt skogsexkursioner och skogsfrågor kändes det som. Jag kan konstatera att vi har medarbetare som står härute, och har ni inte pratat med dem så gör det. De har fått så mycket poäng man kan få i hur man arbetar med de här frågorna och hur man pedagogiskt förklarar osv. Därför tycker jag att det är lite sorgligt att läsa en del av motionstexterna där man tydligen inte har tagit del av det jobb som görs, den samverkan som gläder mig utifrån hur prästlönetillgångarna kan förvaltas, det finns ett ganska strikt regelverk för detta, men också hur man samverkar i de här frågorna. Vi är en av Sveriges största markägare och det ska förvaltas på ett hållbart sätt.

När det gäller förvaltningen av kulturarv kan jag också där konstatera att Svenska kyrkan inte är sämst i klassen heller, när det gäller de skogliga kulturarven, utan vi gör ett jättejobb och ett otroligt gediget arbete. Jag vill bara understryka vad utskottet har skrivit i det här sammanhanget och vädja till oss innan vi ”lägger det för fåfot”, skulle det heta hemma, det är inte detsamma som att förvalta det på ett hållbart sätt. Det är inte detsamma som att värna biologisk mångfald. Det är inte detsamma som att ge jordbrukare möjlighet att bruka åkermark på olika sätt för att ge ett gott hållbart resultat. Vi har kunnat följa diskussionen om ekologisk produktion de senaste dagarna, och jag kan konstatera att det finns olika uppfattningar i den här frågan. Vi har, vad jag kan bedöma, arrendatorer på de flesta gårdar som gör ett otroligt gott jobb och där stiftens representanter också medverkar till att möjliggöra för att sätta solceller på ladugårdstak, att göra om och ställa om sin produktion, att skapa hållbara enheter som gör att man kan bruka de på ett sätt som gör att de här företagarna, det är det de är, kan få en god avkastning på det de gör.

Ett rungande bifall till Ekonomi- och egendomsutskottets förslag till beslut.

MATS LUDVIGSSON:

Fru ordförande, kyrkomötesdeltagare och åhörare! Tack, Irene, för en bra introduktion till mig som representerar utskottet. Jag tror att du har tagit mitt manuskript. Jag yrkar bifall till Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:1 om miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångarna, som i sin tur yrkar avslag på motionerna 2014:7, 2014:12 och 2014:82. Med anledning av att det som Irene sa, är det bra att ge en bild av det sammanhang som prästlönetillgångarna finns i. I lagen om Svenska kyrkan är det inskrivet att prästlönetillgångarna som syfte har att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse, således får avkastningen endast användas för detta ändamål. Kyrkomötet har delegerat till stiftens att ha uppdraget att förvalta prästlönetillgångarna via sina egendomsförvaltningar. Enligt kyrkoordningen ska prästlönetillgångarna förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga avkastning och tillgångarna ska förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med Svenska kyrkans grundläggande värderingar. Kyrkostyrelsen kan utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen. Enligt 46 kap. 8 § ska naturens och kulturmiljövårdens intressen beaktas i skälig omfattning vid förvaltning av tillgångarna. Kyrkostyrelsen

har redan ett uppdrag när det gäller prästlönetillgångarna, den har tillsynen, och det finns årliga rapporttillfällen där kyrkostyrelsen möter representanter för de här tillgångarna.

Motion 2014:7 föreslår att kyrkostyrelsen får i uppdrag att komma med förslag till kyrkomötet om sådan ändring i kyrkoordningen att det blir möjligt för stiftens att inleda ett arbete för att ställa om till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk. Vi hörde nyss att mycket görs på det här området. Egendomsförvaltningarna sitter inte still i båten, utan de är väl medvetna och agerar i enlighet med de krav som finns beträffande hållbart jordbruk. Det är ju inte så att stiftens själva brukar någon mark, utan det är arrendatorer som gör det. Arrendatorerna har ganska långa arrendekontrakt och som har förlängningsoptioner, och man kan inte utan vidare ändra förutsättningarna för vad de får eller inte får göra. Mot bakgrund av att kyrkostyrelsen inom ramen för sitt tillsynsuppdrag redan tillsammans med stiftens arbetar med de här frågorna om ekologiskt och etiskt och hållbart jordbruk, anser utskottet att motion 2014:7 bör avslås.

Med i stort sett samma motivering föreslås att motionerna 2014:12 och 2014:82 avslås. De handlar om förslag till ändring i kyrkoordningen med inriktning mot ökad hållbarhet i prästlönetillgångarnas förvaltning.

Jag kommer att få ont om tid här och kommer därför att säga att vi alltså behandlar huvudargumentet för utskottet, att kyrkostyrelsen redan har ett uppdrag att arbeta med de här frågorna och att den också följer upp att våra egendomsförvaltningar sköter sig.

Jag återkommer med mera senare. Det handlar bland annat om myndighetssamverkan, men nu är tiden ute.

JAN-ÅKE ISAKSSON:

Fru ordförande, ärade kyrkomöte och dess lyssnare här! Först får jag tacka min grupp att jag får tillhöra Ekonomi- och egendomsutskottet, som jag verkligen trivs i, och jag vill också för ett väldigt bra utskottsarbete. Det gäller motion 2014:83 som jag vill bifalla. Övrigt har jag bifallit som vi har kommit överens om i utskottet, men det blev "hack i skivan" beträffande den här motionen och därför vill jag förtydliga mig lite. Vår natur- och kulturvård inom skog och mark är oerhört viktig. Det till och med visar sig att den är lönsam, och jag vill alltid se till att få fram ett så bra kapital som möjligt, och det är också egendomsnämndens uppgift. Inom våra stift är det ojämnt hur vi tar hand om vår skog och mark. Här vill jag se ett centralt samlat grepp, så att vi kan säkra en biologisk mångfald och hållbara metoder i förvaltningen av våra prästlönetillgångar. Det har uppkommit skador och förstörelse av vårt kulturarv i samband med förvaltningen av just våra prästlönetillgångar och Svenska kyrkans skog och mark. Låt oss inte mer få se och höra att gammelskog avverkas. Fornlämningar och kulturarv till närmare hälften är skadade och ibland också grovt när det främst handlar om när den markbereds. Låt oss nu ha en skog och mark där vi kan vara stolta och överlämna detta i generationer framåt.

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande är hur nära som helst motionens andemening och att-satser, så det är inte alls livsfarligt att bifalla den för de ligger så oerhört nära varandra. Ibland är det ju jättebra att kunna bifalla, det är ju riktigt positivt här i livet.

TERENCE HONGSLO:

Fru ordförande och ledamöter! När det gäller motion 2014:12 Från teori till handling som förvaltare av skog och mark vill jag yrka på att den bifalls, och att man beaktar Läronämndens yttrande och den bifalls i sin helhet eller i andra hand bifalls på punkt 1 där vårt ändringsförslag i kyrkoordningen till kap. 46 § 3 står.

Aldrig tidigare i historien har förlusten av arter skett med så stor hastighet som nu på jordbruksmark och skog. Det är en ödesfråga, kanske av större betydelse än klimatförändringarna. Inom skogslandskapet i vårt land är det främst skogsbruket med dess metoder som står för de största hoten mot den biologiska mångfalden. Läronämnden skriver i sitt yttrande att den ändring i kyrkoordningen av det slag som föreslås i motion 2014:12 står i överensstämmelse med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

I kyrkoordningen står nu att prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Jag vill utöka punkt 1 i min motion lite grand så att det inte bara poängteras en totalavkastning. Det här utgör ett allvarligt hinder för skonsam förvaltning av Svenska kyrkans skog och mark. Vårt förslag överensstämmer mycket bättre med Svenska kyrkans ansvar som förvaltare av Guds fria natur. I sin roll som förvaltare av skog och mark ska Svenska kyrkans fokus ligga på biologisk mångfald, hållbar resurshantering och etisk skötsel. En hållbar utveckling är en förutsättning för jordens överlevnad.

CARL-ERIC GABRIELSSON:

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till Ekonomi- och egendomsutskottets förslag till beslut.

Jag instämmer med flera av föregående talare som sagt att vi sköter det här uppdraget väldigt bra. Det finns mycket som är värdefullt att bevara och sköta på ett bra sätt och det gör vi också. Det är uppdelat i två delar såtillvida att när det gäller gårdar och åkermark är det inte vi själva som förvaltar det utan vi är ägare och det är enskilda som står för driften. Då måste man ta hänsyn till hur det kan fungera. Jag har förstått av den här redovisningen att det är flera stift som har ekologiska jordbruk. Skogen kan vi själva driva och påverka på ett helt annat sätt, och då är det inte bra med en central bit för det är ändå lite olika. På sidan 7 i betänkandet, exempelvis detta med reservaten som vi i Skara har ganska hög procentsats och det har också Östergötland och Visby. Det beror på att förhållandena är så olika. Vi har västgötabergens sluttningar med många reservat, där det finns ett naturligt sätt att ha det. På andra ställen är det naturligt att ha mera produktion och ta hänsyn till det. Jag tror att det är bra att vi har en varierande förvaltning. Vi kan ta tillvara på de möjligheter som finns och göra det på ett bra och lokalt anpassat sätt.

MAGNUS EK:

Fru ordförande, ärade ledamöter av kyrkomötet och biskopar! Inledningsvis vill jag tacka för de utomordentliga föredragningarna från föregående talare. Jag vill tacka för förhandlingarna i Ekonomi- och egendomsutskottet som var alldeles utmärkta och kom fram till väldigt bra resultat.

Jag tror att Terence tar lite väl mycket fasta på Läronämndens yttrande. Läronämnden yttrar sig bara för att se om det här står i strid med Svenska kyrkans lära. Nej, det gör det inte, men det är varken för eller emot.

En sak ska vi ta fasta på är det här som finns i bakgrundsmaterialet med frivilliga avsättningar. Precis som Irene sa, blir det mycket som att slå in öppna dörrar. Vi har en stor andel av arealen avsatt. Vi har nästan dubbelt så mycket som det krävs i våra certifieringssystem. Trots att det finns ganska få undersökningar om vad man får för resultat när man jobbar frivilligt med brukarna av marken kan man till exempel kolla på Södra Skogsägarna som har undersökt det här hos sina medlemmar. Där visar det sig att alla parter är mer nöjda när man jobbar med frivilliga avsättningar och resultaten är precis lika bra där. Det är väl trevligt ifall vi i så stor utsträckning som möjligt kan jobba så även i förvaltningen av prästlönetillgångarna. Jag tror också att det blir bättre, precis som Carl-Eric sa, om vi inte jobbar så hårt från ett centralt håll. Vi har alldeles ypperliga anställda ute i landet som också känner de lokala förhållandena. Det här blir ju väldigt viktigt och det blir också kanske skadligt ifall vi sätter en nivå och ett hårt mål för deras arbete. Man kan ta exemplet från mitt hemstift Linköping som omfattar allt från Östgötsläppen till skogsbygden uppe i Finspång eller kustbygderna. Det är lättare att driva ett ekologiskt lantbruk till exempel om du bor i Berga Gryt än i flata Mjölby. Det är mycket lättare att få tag i ekologisk gödsel i vissa områden och det är sådana avvägningar som man kanske ska ha med när man reder ut huruvida det ska vara ekologiskt eller skötas konventionellt. Framtidens hållbara jordbruk ligger någonstans däremellan i och med att vi har en brist på vissa resurser, vi kommer att få brist globalt, på mark, vatten och gödsel så kanske det blir så att vi i framtiden kommer att få tunna ut de här begreppen, konventionellt och ekologiskt, och istället jobba med ett miljöanpassat jordbruk.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 178.